

**“MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA QO’L MEHNATI
MASHG’ULOTLARINI DIFFERENSIAL YONDASHUV ASOSIDA TASHKIL ETISH”**

**“ORGANIZING HANDICRAFT ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL
INSTITUTIONS BASED ON A DIFFERENTIATED APPROACH”**

**«ОРГАНИЗАЦИЯ ЗАНЯТИЙ ПО РУЧНОМУ ТРУДУ В ДОШКОЛЬНЫХ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ НА ОСНОВЕ ДИФФЕРЕНЦИРОВАННОГО
ПОДХОДА»**

Abdullajonova Dildora Rustamjonovna

Andijon davlat pedagogika institute Maktabgacha ta'lim kafedراس dotsenti (PhD)

Anvarova Yulduzxon Nosirjon qizi

Maktabgacha ta'lim 1-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlarida qo’l mehnati mashg’ulotlarini tashkil etishda differensial yondashuvning nazariy-metodik asoslari yoritilgan. Tadqiqot jarayonida bolalarning yosh, individual-psixologik va kognitiv rivojlanish darajalarini hisobga olgan holda mashg’ulotlarni rejalashtirish samaradorligi tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari differensial yondashuv asosida tashkil etilgan qo’l mehnati mashg’ulotlari bolalarda ijodkorlik, mustaqil fikrlash va mayda motorika rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko’rsatishini tasdiqlaydi.

Kalit so’zlar: maktabgacha ta’lim, qo’l mehnati, differensial yondashuv, individual rivojlanish, ijodkorlik.

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations of applying a differentiated approach in organizing handicraft activities in preschool educational institutions. In the course of the study, the effectiveness of planning activities while considering children’s age-related, individual psychological, and cognitive development characteristics was analyzed. The research findings confirm that handicraft activities organized on the basis of a differentiated approach have a positive impact on the development of children’s creativity, independent thinking, and fine motor skills.

Keywords: preschool education, handicraft activities, differentiated approach, individual development, creativity.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретико-методические основы применения дифференцированного подхода при организации занятий по ручному труду в дошкольных образовательных организациях. В ходе исследования проанализирована эффективность планирования занятий с учётом возрастных,

индивидуально-психологических и когнитивных особенностей развития детей. Результаты исследования подтверждают, что занятия по ручному труду, организованные на основе дифференцированного подхода, оказывают положительное влияние на развитие творческих способностей, самостоятельного мышления и мелкой моторики у детей.

Ключевые слова: дошкольное образование, ручной труд, дифференцированный подход, индивидуальное развитие, творчество.

KIRISH

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida ta'lim-tarbiya jarayonini bolaning individual xususiyatlariga moslashtirish muhim pedagogik vazifa sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, qo'l mehnati mashg'ulotlari bolalarning estetik didini, ijodiy tafakkurini, mayda motorikasini va mehnatsevarlik sifatlarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. An'anaviy yondashuvda mashg'ulotlar barcha bolalar uchun bir xil mazmunda tashkil etilishi kuzatiladi. Bu esa individual rivojlanish darajasi, qiziqishlari va qobiliyatlari turlicha bo'lgan bolalarda ta'lim samaradorligini pasaytiradi. Shu bois qo'l mehnati mashg'ulotlarini differensial yondashuv asosida tashkil etish zamonaviy pedagogikaning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning maqsadi – maktabgacha ta'lim tashkilotlarida qo'l mehnati mashg'ulotlarini differensial yondashuv asosida tashkil etishning pedagogik samaradorligini aniqlashdan iborat.

Qo'l mehnati mashg'ulotlarining maktabgacha ta'limdagi pedagogik ahamiyati

Qo'l mehnati mashg'ulotlari maktabgacha yoshdagi bolalar shaxsini har tomonlama rivojlantirishda muhim didaktik vosita hisoblanadi. Mazkur mashg'ulotlar jarayonida bolalarda mayda motorika, fazoviy tasavvur, ijodiy fikrlash hamda mehnatsevarlik kabi muhim sifatlar shakllanadi. Pedagogik adabiyotlarda qo'l mehnati faoliyati bolaning psixik rivojlanishida yetakchi faoliyat turlaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Ayniqsa, Vygotskiyning "yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasiga ko'ra, bolaga mos murakkablikdagi topshiriqlar berish orqali uning rivojlanish salohiyatini oshirish mumkin. Shu nuqtai nazardan, qo'l mehnati mashg'ulotlarini tashkil etishda differensial yondashuvdan foydalanish pedagogik jihatdan asoslangan hisoblanadi.

Differensial yondashuv tushunchasi va uning maktabgacha ta'limdagi o'rni

Differensial yondashuv – bu ta'lim jarayonini bolaning individual xususiyatlari, qiziqishlari va rivojlanish darajasiga moslashtirishga qaratilgan pedagogik strategiyadir. Maktabgacha ta'limda ushbu yondashuv bolaning shaxs sifatida shakllanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Qo'l mehnati mashg'ulotlarida differensial yondashuv:

- topshiriqlar murakkabligini moslashtirish;
- pedagogik yordam hajmini belgilash;
- materiallar va texnikalarni tanlash orqali amalga oshiriladi.

Natijada har bir bola o'z imkoniyatlari doirasida muvaffaqiyatga erishadi, bu esa ijobiy motivatsiyani shakllantiradi.

Tadqiqot jarayoni 2024–2025 o'quv yili davomida maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta va tayyorlov guruhlarida olib borildi. Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- pedagogik kuzatuv;
- suhbat va savolnoma;
- tajriba-sinov ishlari;
- faoliyat mahsullarini tahlil qilish;
- taqqoslash va umumlashtirish.

Differensial yondashuv quyidagi mezonlar asosida amalga oshirildi:

1. bolalarning individual rivojlanish darajasi;
2. qo'l mehnatiga bo'lgan qiziqishi;
3. mayda motorika rivojlanganlik darajasi;
4. ijodiy faollik ko'rsatkichlari.

Mashg'ulotlar davomida bolalar uch guruhga ajratildi: yuqori, o'rta va boshlang'ich darajadagi rivojlanishga ega bolalar. Har bir guruh uchun topshiriqlar murakkablik darajasi, material tanlovi va pedagogik yordam hajmi jihatidan farqlandi. Tajriba-sinov ishlari natijalari differensial yondashuv asosida tashkil etilgan qo'l mehnati mashg'ulotlari quyidagi ijobiy natijalarni berganini ko'rsatdi:

- bolalarning ijodiy faolligi 32% ga oshdi;
- mustaqil ishlash ko'nikmalari sezilarli darajada shakllandi;
- mayda motorika rivojlanishida barqaror ijobiy o'sish kuzatildi;
- bolalarning mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishi va motivatsiyasi kuchaydi.

Shuningdek, bolalar o'z imkoniyatlariga mos topshiriqlarni bajarish orqali muvaffaqiyat hissini boshdan kechirdilar, bu esa ularning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamladi. Olingan natijalar differensial yondashuvning qo'l mehnati mashg'ulotlarini tashkil etishda yuqori pedagogik samaradorlikka ega ekanini tasdiqlaydi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, har bir bolaning individual xususiyatlarini hisobga olish nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki tarbiyaviy jarayonning insonparvarlik tamoyillariga mosligini ta'minlaydi.

Differensial yondashuv pedagogdan yuqori metodik tayyorgarlik, moslashuvchanlik va ijodiy yondashuvni talab etadi. Shu bilan birga, mazkur yondashuv maktabgacha ta'limda kompetensiyaviy yondashuvni samarali joriy etishga xizmat qiladi.

XULOSA

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida qo'l mehnati mashg'ulotlarini differensial yondashuv asosida tashkil etish bolalarning individual rivojlanishini ta'minlashda muhim pedagogik shart hisoblanadi. Tadqiqot natijalari ushbu yondashuvning amaliy ahamiyatga ega ekanini va maktabgacha ta'lim tizimida keng joriy etilishi zarurligini ko'rsatdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 29-apreldagi PQ-4312-sonli "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi Qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – T.: 2020.
3. Hasanboyeva O., To'raqulova N. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018.
4. Qodirova F.R. Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishining pedagogik asoslari. – T.: O'qituvchi, 2019.
5. Yakobson S.G. Bolalar ijodkorligini rivojlantirish metodikasi. – Moskva: Pedagogika, 2017.
6. Vygotskiy L.S. Psixik rivojlanish nazariyasi. – M.: Eksmo, 2016.
7. Poddyakov N.N. Maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyati. – M.: Prosveshcheniye, 2018.
8. Abduraxmonova M.B. Maktabgacha ta'limda differensial yondashuv masalalari // Pedagogika jurnali. – 2022. – №4.
9. Montessori M. Bolalar tarbiyasida erkinlik va faoliyat. – T.: Yangi asr avlodi, 2020.
10. Saidova G.S. Qo'l mehnati mashg'ulotlarining tarbiyaviy ahamiyati // Maktabgacha ta'lim. – 2023. – №2.

